

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

## Govor poslanca g. dr. Vošnjaka

v državnem zboru dne 10. marcija  
o pravnih razmerah na Slovenskem.

(Po stenografičnem zapisniku.)

(Dalje.)

Dalje se tu naroča o potrebnih tiskovinah, naj se v slovenščini pripravijo in sodnijam izročé.

V tej odločbi se vsekako nahaja točka, naj sodnije s strankami, ki so izključljivo samo slovenščine zmožne, v tem jeziku obravnavajo in te točke oziroma besedij „izključljivo samo“ drži se v najnovejšem času nadsodnija v Gradci in oni sodniski organi, kateri menijo, da morajo ravnati po namERAH viteza Waserja.

Določba od 1881. leta, katero je Nj. ekszellenca gospod pravosodni minister izdal in za katero se uže pol leta nij uradno dalje več brigal, nij imela nobenega uspeha; nasprotno so razmere še le od tedaj se prav zmešale in so slednjič prišle do tega, da so nekateri sodni uradniki in nadsodnija v Gradci popolno odrekli pravico. (Čujte! čujte! na desnici.)

Ali naj se, gospoda moja, ne imenuje to odrekanje pravice, če se samo slovenščine zmožnemu kmetu na Dolenjskem od njega lastnoročno spisana tožba nazaj dá, ker nij spisana v jeziku, v deželi navadnem? Ali če odvetniki vložé tožbo strank, katere so samo slovenščine zmožne in če dotična okrajna sodnija to tožbo prosilcu vrne, ker je odvetnik nemščine zmožen?

Celo na dvorni dekret od 13. januarja 1794 se sklicuje v enakem slučaju nekova okrajna sod-

nija v Kranjskej in na podlagi tega dvornega dekreta se vrne slovenska tožba s pristavkom, naj se popravi in predloži v nemščini v 10 dneh? Da se v takem slučaju izgubé koleki, da gie mnogo časa v izgubo s tem in da se nij meritorično odločilo, je jasno, in jaz ne umejem, kako pride ves narod do tega, da si vsak pristav ali sodnik dovoljuje, da jezik narodov in njega narodno pravo konfiscira, ker se mu morda ne ljubi meritorično se spustiti v stvar, ker mu je morda bolj priložno, mestu se baviti meritorično, rajši reče: V tem jeziku nečem vloge vzprejeti, torej se odbije in vloží naj se v onem jeziku, katerega jaz, pristav ali sodnik, spoznam jezikom pri sodnji navadnem.

Res, da nijso vse sodnije tega mnenja in to označuje ravno veliko zmešnjavo v naših pravnih razmerah. Druga, okrajna sodnija, n. pr. mestna delegirana okrajna sodnija v Celji je zopet mnenja, da je pri sodnji navadni jezik v slovenskih krajih Štajerske tudi slovenščina in je torej izdala slovensko tožbo, zadevajočo odločbo, v katerej ta okrajna sodnija izrečno poudarja, da pravica Slovencev, vloge v svojem jeziku vlagati, po zakonu od 21. decembra 1867 nij olajšilo Slovincem, marveč, da je to splošna, vsem državljanom ustavno zajamčena pravica, dalje da se morajo starejši zakoni in naredbe vedno z ozirom na dotične poznejše zakone in naredbe razlagati, da se mora torej enakopravnost vseh v deželi navadnih jezikov pravilom smatrati in da se morajo predpisi, kateri splošne pravice državljanov natančneje določujejo, v dvomljivih slučajih enakopravnosti na dobro razlagati. (Dobro! na desnici.)

Dalje omenja ta okrajna sodnija, da obseza §. 13. obč. sodn. reda — na ta §. 13. sklicujeta se osobito graška nadsodnija in najvišji sodni dvor — ponančnejša določila samo glede v deželi navadnega jezika, v deželi navadnega sodnijskega jezika pa nič ne omenja, da se pravica, slovenske vloge vlagati ne more samo onim strankam vindicirati, katere so samo slovenščine zmožne, marveč tudi njihovim zastopnikom, odvetnikom, kateri le slovenski govoreče stranke zastopajo, in vsled tega za pravico izpoznavajo, da se mora ta slovensko pisana tožba vzprejeti in na nje podlagi se obravnavati. Mi imamo tu torej dve odločbi okrajnih sodnij, kateri sta se izdali skoro v istem času in si dijametralno nasprotujeta.

Je-li nadsodnija v prvo omenjenem slučaju — rekuriralo se je namreč — kaj odločila, mi nij znano. Glede ravno kar prečitane odločbe okrajne sodnije v Celji pa je graška nadsodnija brzo rešila rekurz in je zopet v odločbi od 1. marca 1882, torej v zadnjih dneh določila, da, ker ta tožba, katero je vložil dr. Josip Srnec, nij pisana v nemškem, v Spodnji Štajerskej pri sodnji navadnem jeziku, dalje, ker se pozneje §. 13. obč. sodn. reda nij ni po le jedno pravilo obsežajočem članu §. 19. drž. temelj. zak. od 21. decembra 1867, ni po kakem drugem zakonu spremenil, da se ta tožba pri sodnji ne vzprejme in da mu je na voljo dano, jo zopet v nemščini pisano vložiti. (Čujte! čujte! na desnici.) Mi Slovenci stojimo torej na stališči, da je naš jezik iz sodnij izbačen in da so naše stranke primorane vsako vlogo v nemščini vložiti, naj jo umejo ali ne. In pravosodno ministerstvo ne more,

## LISTEK.

### Preseljenci v Sibiriji.

(Berilo v Mariborskeji čitalnici.)

Nam starejšim ljudem je navadno vse črno v spominu, kadar kaj slišimo o Sibiriji. Naučili smo se namreč bili v svojej mladosti, da je tam žalostna, mrzla dežela, prebivališče nesrečnih hudodelnikov, katere je ruska država za kazen pregnala iz domovine — a prav za prav nij pregnala, temveč po sili prestavila, preselila jih je v Sibirijo.

Zanimalo me je torej, nedavno čitati zelo različen popis potovanja nekega učenjaka nemške narodnosti po onej neizmernej deželi — pravičnega moža, kakor se vidi, in upam, da bode zanimal popis tudi čestite poslušalce.

Sibirija po mojem poročniku g. Püttmannu nij tako strašna, razen severnega oddelka. Mej rekama Tobol in Tom je zemlja kaj rodovitna; črna prst po več čevljev na debelo pokriva ilovico, in ko bi le bilo delavcev in železnic, vsa Evropa bi se lahko preživila z žitom iz tamošnjih krajev. Okolo Baikal-skega jezera, po reki Ungari, po Paurskih planinah itd. se pa nahajajo kraji, katerih lepota se da primerjati najlepšim krajem Evrope.

Kar se pa tiče preseljencev, hvali naš poročnik ruska načela kot pravična, razmeram primerna, ter obsojenim — kolikor se da — ugodna. Se ve-

da je tudi tukaj treba razločiti vladna načela od njih izpeljave po uradnikih — malo slovečih ruskih činovnikih. Ruska vlada je uže 300 let prestavljala hudodelnike in druge, ki so se zamerili, v dežele Tatarom nedavno odvzete, in vstvorila si je le po takem ljudstvo slovanske narodnosti v onih krajih. Pozneje je primorala preseljene hudodelnike tudi k delu v rudnikih, ki so zelo bogati v Sibiriji, in le tako je bilo mogoče, konči nekaj Sibirskega bogastva vzdigniti.

Nij ravno strašno, živeti kot preseljenec v Sibiriji — mučno in težavno je le to, kar se godi poprej.

Kdor je namreč obsojen, da bode preseljen, ne izgubi le svoje domovine, temveč tudi premoženje, kar ga je imel doma, in kar je še huje, rodovinska zaveza njegova, zakon njegov jenja. Vender dopuščeno je njegovej rodovini, spremljati ga v Sibirijo — ali malokedaj se rabi to dovoljenje. Hudo je tudi potovanje v Sibirijo. Po več sto obsojenih namreč se spremlja na jedenkrat s potrebnimi vojaki, nadzorniki itd. v Sibirijo.

V Evropi se navadno vozijo ali sanjkajo — v Aziji pa imajo posebne ladije na sibirskih rekah, ki so natlačene spodej z obsojenci, vender vsak dan nekaj časa jih spuščajo na zrak. Po kopnem pa morajo hoditi, nekateri tudi svoje verige nositi, mej vrstama spremljajočih vojakov; le bolniki, pa take žene in otroci, ki iz lastne volje sledijo kakšnemu preseljencu, vozijo se zdej. Od zore do mraka

gredo naprej. Zvečer dospejo do določene hiše ali etape, ki je obdana z dvoriščem, s palisadami ograjenim. Po postavi bi morala taka hiša imeti vsaj dva oddelka — vender često ima samo jednega — v katerem potem vse krdelo se bavi vso noč. V takih prostorih se rad rodi jetniški tifus, in na stotine obsojencev umrje, prej ko pridejo na določene kraje.

Če so tam, potem je uže bolje. Preseljenci se tam razdelijo na pet vrst po načinu, kakor se ravna z njimi, in kar imajo trpeti.

Najbolj milostna kazen je ta, da preseljenec nijma druge dolžnosti, nego da stanuje v določenem mestu. Večina tistih, ki so obsojeni zavoljo političnih prestopkov, spada v to vrsto. Ako so dotični ubogi ali višjega plemena, dobivajo celo od vlade nekaj denarjev vsako leto; drugim se pa odločuje delo, s katerim se lahko preživljajo.

Dosti jih je takih političnih prestopnikov, ki se sami odrečejo vladnej podpori, in začnejo kako obrtnijo na svojo roko. Püttman je prenočil leta 1873. v precej dobrem hotelu v Stretinskem — lastnik mu je bil gospod visoke rasti, in vojaškega obnašanja; namreč poprej polkovnik v ruskeji gardi — kuhar je bil poljski grof, natakár je bil poprej častnik v ruskem vojnem brodom. Nekega kneza Volkonskega, iz ruske rodovine, ki se šteje mej najbogatejše, našel je v Nikolajevskem kot prostega pisarja itd.

Druga vrsta kaznjencev obsega tiste prese-

kar žalibog z obžalovanjem vidimo, dati nam nobene pomoči. Kajti, kakor sem uže omenil, odkar je izdalo svojo določbo od 6. oktobra 1881 se do danes nič zgodilo, da si je mej tem preteklo pol leta. Karakteristično je sicer tudi za razmero mej pravosodnim ministerstvom in graško nadsodnijo to, da pravosodno ministerstvo samo niti v stanu nij, svojej določbi glede tiskovin pridobiti veljavo. Meni se zdi, da je tako razmerje tako nenavadno v pravnej državi, da bi bil vendar skrajni čas, da osrednja vlada misli na to, kako bi v te nerednosti spravila red. Pravosodno ministerstvo je, kakor je visokej zbornici iz njega odgovora na interpelacijo Tauffererjevo znano, izdalo določbo, v katerej se omenja, naj tudi slovenske tiskovine graška nadsodnija razdeli mej sodnije. „Slavno nadsodnijsko predsedstvo“ — glasi se v tem odloku — „naj skrbi za to, da sodnije dobijo take tiskovine v potrebi primernem številu. O izvedenji predstoječe prošnje naj c. kr. nadsodnijsko predsedstvo v štirinajstih dneh poroča.“

To zgodilo se je dne 6. oktobra 1881. Kako je nadsodnijsko predsedstvo to naredbo izvelo, čitati je v interpelaciji gospoda poslanca dr. Tonklija od 13. februvarja t. l. Gospod vitez Waser namreč kar nič nij hitel te določbe glede tiskovin sodnijam naznani, in ko je konečno to storil, omenil je, da sodnije teh tiskovin za letos pač ne bodo mogle več rabiti, ker so se fondi, kateri so za take tiskovine pri vsakej sodnji odmenjeni, očitvidno uže za nemške tiskovine porabili. Naznani naj se torej do avgusta tega leta, katere tiskovine se v slovenščini potrebujejo, in skrbelo se bode potem za to, da jih sodnije v letu 1883. dobijo.

(Konec prih.)

#### Slavno uredništvo!

V št. 51 „Slovenskega Naroda“ dne 3. marcija 1882 se nahaja vodni članek z Ljubljane, ki govori o nastanku protesta proti dr. Vošnjakovu interpelaciji, ktereja so župani slovenskih občin c. k. okrajnega glavarstva celovškega podpisali in tudi o uplivanju uradnikov na omenjene župane.

Z ozirom na to prosim v smislu §. 19 tisk. post., da se glede uradnikov c. k. okrajnega glavarstva v Celovcu po predpisu omenjenega §. sledeči popravek v „Slovenski Narod“ prevzame:

„11. februvarja t. l. zbrali so se v prostorih zgoraj omenjenega urada župani političnega okraja celovškega zaradi srečkanja za letošnje nabiro vo-

jaških novincev, zaradi volitve udov in njih namestnikov v komisijo za vojaške takse in zaradi nekterih drugih agend vojaške uprave, o katerih so se pogovoriti in podučiti morali. Nauzočnost županov je trajala od devetih do pol ene.

Takrat v obče ni vedel nobeden uradnik c. k. okrajnega glavarstva in tudi nobena druga v urada delujoča oseba kaj od imenovanega protesta, tedaj tudi nobeden uradnih gospodov ni mogel z župani o temu se pogovarjati ali jih k podpisu taistega siliti, kar se tudi djansko zgodilo nij. Ravno tako nihče ni zapazil, da bi se bili župani o tem pogovarjali.

Od pol dveh bil je podpisani v svojem stanovanju v imenu zbranih županov od enega iz med njih povabljen priti v dvorano, v kateri so se med tem župani zbrali k posvetovanju važnih javnih reči.

V moji nauzočnosti so se tukaj obravnavala marsiktera opravila in konečno se je tudi imenovana resolucija prečitala.

Jaz sem se vzdržal tam vsakega nagibanja in sem odšel, medtem ko so resolucijo podpisovali. —

Potem takem nijeden organ c. k. okrajnega glavarstva celovškega nij jemal upliva na izraz javnega ljudskega mnjenja, in na sestavljenje ali podpisovanje resolucije, ne v uradu ne zunaj taistega.

S spoštovanjem

c. k. okrajni glavar:

Kronig.

V Celovcu 10. marcija 1882.

#### Iz državnega zbora.

Z Dunaja 14. marca [Izv. dop.]

V budgetnej debati je minister dr. Pražak zadnji petek drugič govoril. Ker je ta ministrov govor znamenit, čem vam podati iz njega nekatere odlomke. „V generalnej debati — rekel je dr. Pražak — trdim je grof Wurmbrand ter predbica avstrijskemu pravosodju, kar nij opravičeno. On je rekel: „Pravosodje samo na sebi nij po ceni. Kakor je Maks Wirth sestavil in dokazal, je avstrijska justica dražja, kakor ona katere druge evropske države izvzemši Prusko“. To opazko rad bi vendar spravil na pravo mero. Tabele od Wirtha so znane iz njegovega dela, ki je izišlo leta 1876: „Oesterreichs Wiedergeburt aus den Nachwehen der

Krisis“. Te tabele nijso sestavljene na način, kakor bi bilo želeti, da bi podale resnično podobo o razmerah in stroških justične uprave ne glede na to, da podatki, iz katerih podani so stroški justične uprave po posameznih proračunih najst različnih držav, nijso sestavljeni po istih premisah, da bi se mogli razvideti skupni stroški justične uprave v posameznih državah; podatki tudi nijso iz jednega in istega proračunskega leta, ker podatki o avstrijskej justičnej upravi so iz leta 1874, o ogrskej iz leta 1875, o italijanskej iz leta 1873.

Minister Pražak je potem dokazal, da so stroški justične uprave v Italiji in Prusiji dražji nego v Avstriji. Tudi pravdni stroški so v mnozih družih državah večji nego v Avstriji — brez stroškov pa pravde tudi nij misliti.

Posl. dr. Russ je trdil, da se z novinami ne-jednako ravna in to zaradi jezikovnega vprašanja. To bi pa res bil uže čas, te trditve, da se po konfiskacijah vsled objektivnega postopka nepravilno in jednostransko ravna, tudi dokazati. Čutil sem se prisiljenega, iz uradnih virov sestaviti nekatere date, iz katerih bode slavna zbornica razvidela, da je očit-tanje jednostranskega postopanja z novinami sigurno neopravičeno, saj kolikor se to tiče sedanje vlade. Od l. 1881 konfisciranih perijodičnih v Avstriji izhajajočih listov pride na praško nadsodnijo baš na one liste, ki se ne računajo mej opozicijonalne 224 konfiskacij in ne one liste, ki so vladi nasprotne le 150. (Čujte! na desnici), na nadsodnijo Brno pride na vladi prijazne liste 23, na vladi nasprotne 30: v Gradcu na vladi prijazne 18, na vladi neprijazne 32 konfiskacij. Da so v posameznih nadsodnijah novine, po katerih je roka državnega pravdnika manj segala, sedaj, v poslednjih letih, kjer so valovi opozicije in političnega gibanja visoki, držav-nopravdnikovej roki bolj podvržene, je pač naravno. A nemožno je nejednako postopanje novin očitati, posebno pa ne da bi se pod sedanjo vlado dajalo prednost vladi prijaznim listom, ako se ozremo na daljne podatke, ako konstatujem, kolikrat se je konfiskovalo posamezne časnike od njih početka do leta 1881. To se je zgodilo pri „Deutsche Zeitung“ od leta 1870-58 krat (Čujte! na levici); pri „Neue Freie Presse“ od l. 1864- 61 krat. Ako pa pogledamo na druge velike časopise, ki izhajajo na Čes-kem, bil je „Pokrok“ zasežen od l. 1869-165 krat (smeh na desnici), „Narodni Listy“ od l. 1860-226 krat (ironično dobro na levici, veselost na desnici,) sled-njič „Politika“ od l. 1862-512 krat (Veselost na

ljence, ki so uvrsteni mej sibirske vojake. To so navadno mladi vojaki, ali vojaščini uže pripisani, ki so nekaj pregrešili. Stanujejo skupaj v kasarnah kakor vojaki, nadzorstvo je nekaj ostro, vender smejo sprejemati dopise in odpirati jih s privoljenjem svojih častnikov.

Največji oddelek je tretji, namreč oddelek pravih preseljencev, po ruskem poselenicev. Tri četrtine vseh preseljencev spadajo v ta oddelek.

Kadar dospejo v Sibirijo, in kadar so prestali svojo kazen v kakej ječi, pošljejo jih po 10—20 v kakšno vas. Tam dobi vsak kos obdelane zemlje, seme za setev, kmetsko orodje, in blizu vasi določen prostor za poslopja. Lesa za stavbe, in drv za kurjavo nahaja poseljenec v bližnjem prvotem gozdu več kot mu treba. Razen tega ga mora občina rediti in pod streho imeti brezplačno, dokler mu ne rodi njiva, in dokler bajta njegova še nij postavljena. Mnogo jih je preseljencev, ki rajši začnejo delati kot hlapeci, ker malo je delavcev v Sibiriji, in dobro jih plačujejo.

Četrti razred so rudarji — navadno taki, ki so storili težko hudodelstvo. Delati morajo dan na dan po 12 ur v rudnikih, in stanujejo v velikih, zatrjenih kasarnah. Težko delo, strogo ravnanje z njimi in slabi živeži te siromake navadno hitro po-končujejo.

Zadnji razred je takozvana „arestantskaja rota“, namreč krdelo vedno zaprtih. Tisti imajo najhujšo kazen, vender mej nje se uvrstijo le roparji, morilci ali taki, ki so ponovili svoje hudo-

delstvo. Hudodelniki te vrste morajo delati najbolj težavna dela, vedno z verigami ukleneni.

Človek se tedaj ne bode čudil, da jih je precej beguncev. Dežela je velika, malo obljudena in nad-zorniki ne morejo biti povsod. Res jih je na tisoče preseljencev, ki so ali skrivno zapustili prebivališče njim odločeno, ali uskočili celo iz ječe. Tak begun se tam zove „bradjaga“ vender tudi mej temi je razloček. Nekateri namreč si ne želijo domov v Evropo, — kjer bi jih zopet zgrabili, če nijmajo pre-moženja, da bi se selili v tujo deželo. Tisti se po-tepljejo po Sibiriji, — služijo časi, pa se tudi časi preživljajo po drugem načinu, ki nij ravno pošten. Nekateri pa skušajo pobegniti v Evropo, in sicer po skrivnej pešpoti, takozvanej bradjaskej stezi, ki je znana le majhenej tropi izvedencev, in ki je daleč od vsake dovožne ceste. Navadnemu človeškemu očesu je ta steza popolnem nevidljiva, — kaj pa še, da bi potnik smel upati, najti po njej potokaze ali krčme, ali druge ugodnosti.

Le zveden bradjaga najde v prvotnem gozdu tu ali tam na drevesu vsekano znamenje, ki mu nekaj pomeni — pa tudi vsak bradjaga ponavlja tista znamenja za brate, ki prihajajo za njim, in razlaga mlajšim bradjagom pomen tistih znamenj. Vlada se ve da preži tu in tam na bradjage, — ali daleč pred vasjo jih uže svari na njihovej stezi drugo znamenje, — obhodijo vas v dolgem vanjeku, pa tudi skrbijo za maščevanje, če slutijo izdajalca. Če so ušli vsakemu prežanju, jih čakajo deroči po-toki, — gore, z večnim snegom pokrite, — zlasti pa strašna „taija“ — to je prvotni gozd (prales), v

katerem so izgubljeni smrti po lakoti posvečeni — če so zgrešili pot, če so zablodili.

Zavoljo teh nevarnostij jih navadno več skupaj beži, zmerom pod vodstvom starega bradjage, ki je uže hodil po tej stezi, saj neko daljavo, ker drugi je ne najde. Kakor uže omenjeno, so namreč tudi stari bradjage, ki se potepljejo in jako težko je, jih spoznati s pravim imenom, če jih ravno zasačijo. Sibirija je velika, in od kod je prišel zasačeni brad-jaga? Če ga vprašajo, zove se Bog ve s kakšnim imenom, na pr. Mihalj Neponmišči (Mihalj, ki je pozabil svoje ime) ali naravnost Ivan Bradjaga. Doma je iz kakega kraja, katerega nij na vsem zemljevidu, ali iz Grškega ali iz Bosne. Če ga pa nagovorijo v grškem ali srbskem jeziku, pozabil ga je. Zapirajo ga se ve da na dve ali tri leta, ali to se rajši pretrpi, nego v rudnikih delati, ali celo člen biti „arestanskaje rote“.

Kadar pa ruska vlada potrebuje delavcev za kako veliko delo, na pr. za ceste ali moste, takrat oznanjuje, da se smejo udeležiti tudi bradjage brez nevarnosti. Takrat jih res prihiti na stotine iz goz-dov, delajo težko in pridno, ter zaslužijo jeden ali poldrugi rubelj na dan. Po končanem delu jim pusti vlada nekoliko dnij časa, da se zopet poskrijejo — potem jih zopet lové.

Püttman pripoveduje, da je potoval od Tom-skega v Tjumen. Na nekej poštnjej postaji nagovoril ga je ruski kmet tako: „Gospodine, ali se nočete voziti z družkami (s prijatelji)?“ Püttman je vprašal po „prijateljih“, in kmet mu obljubi, voziti ga do Tjumena za polovico poštnje voznine, a ne po poš-

desnici.) Sedaj pa hočem od istih listov povedati, kolikokrat so bili zaseženi v poslednjih dveh letih. „Deutsche Zeitung“ je bila zasežena 24 krat, N. fr. Presse 20krat, „Pokrok“ 15, „Narodni Listy“ 36krat, in „Politika“ 30 krat. (Veselost na desnici.) S temi podatki hotel sem pokazati, da je očitaneje pristranskega postopanja pri časopisih gotovo neutemeljeno. (Dobro! dobro! na desnici.)

G. dr. Russ, ki je tu in tam pokazal, da naprotiv svojim političnim prijateljem hodi samosvojo pot, je v svoj govor o jezikovnem vprašanju vzprejel stavke, ki prav za prav začetek k boljšemu v tej obžalovanju vrednej jezikovnej borbi dokazujejo. Dr. Russ je rekel: Mi Nemci na Českem smo že blizu stališča, da se odrečemo nemškemu jeziku v šoli in uradu v českih okrajih. Samo v nemških okrajih pustite nas pri miru z drugim jezikom. In na drugem mestu: „Nemci bili bi s tem soglasni, da se v českih okrajih šola in urad prepusti popolnoma česemu jeziku.“ S tem bi se skoro slagali tudi mi. A tako stroga ločitev jezikovnih mej nij pravična; pravična je le takrat, ako Čeh svoje pravo doseže v celem deželi v českem, Nemec pa tudi v celem deželi v nemškem jeziku. (Prav dobro! na desnici.)

## Politični razgled.

### Notranje dežele.

V Ljubljani 17. marca.

V aprilu sešle se bodo **delegacije** in predložili se jim bodo skupni stroški o vzdrževanju povišane vojne v okupiranih provincijah do konca leta 1882. Čete bodo se iz okupiranih provincij po udušenju vstaje le polagoma klicale nazaj, in ostalo bode večje število vojakov doli, kot do zdaj.

Slovanom v **Šleziji** godi se hudo; odreka se jim na vso moč enakopravnost, na vsak način jih hoté germanizirati. Desnica namerava odločno zahtevati, kaj se v Šleziji upelje v šoli in uradu jezik slovanski.

Ogrski list „Hon“ pravi: „**Reško** vprašanje prišlo bode zopet na dnevni red. Ta list želi, da bi se rešilo to vprašanje, a ima malo upanja, da bi se mogli s Hrvatov se ne more govoriti, kajti to je pravno vprašanje. Z dalmatinskim vprašanjem se to ne more zvezati, kajti drugače bi se zavleklo to rešenje ad graecas calendas.

### Vnanje države.

„Standard“ odločno trdi, da se ne more zdaj vneti vojska mej **Rusijo** in **Avstrijo**, pred nekaj časa pa da so bila znamenja za to.

nej cesti. Kmet ga bode vozil v bližnjo vas k nekemu prijatelju, tisti bode napregel, ko prideta, pa Püttmana vozil v sledečo vas k drugemu prijatelju, in tako naprej do Tjumenja. Zato se zove tista cesta „cesta prijateljev“. Püttman se je dal pregovoriti in prav zadovoljen je bil s tisto vožnjo. Tudi v oddaljenih vaseh so koj napregli, — nikoli niso terjali višje cene, kar bi se lahko zgodilo tujcu v tako samotnih krajih.

Le sani so se zvrnile jednok. Püttman si je nogo podvil in ostati je moral nekoliko dnij v hiši takega „prijatelja“. Bil je star, premožen kmet, hiša prostorna in čista, deske umite. Bakreni samovar se je kadil na snažnej mizi in svetil se je kot zlato. Pripravila se je potniku lepa postelja in ta se je čutil skoro domačega. Tudi staremu Ivanu Ivanoviču se je dopadal tujec in začel je pripovedovati.

Znano je, da Rusi nagovarjajo vsakega po imenu in po imenu njegovega očeta, s končnico „ovič“, tedaj pomeni „Mihalj Nikolajevič“ toliko, ko „Mihalj, sin Nikolajev“. V Sibiriji pa je skoro vsak tretji mož krščen za „Ivana“, tedaj vsakega neznanega nagovarjajo z „Ivanom Ivanovičem“, ali „Ivanom Ivanšem“ — zanašaje se, da bode tako prav, dokler se ne ljubi novemu znancu, popravljati nagovora.

Ko sta sedela zvečer za veliko pečjo, iz kamena sezidano, na katerej po zimi spava vsa družina sibirskega kmeta, vpraša Püttman: „Ivane Ivanše, vi tukaj živite prav všečno, in denarjev imate tudi več ko je treba, da mirno uživajte svojo starost.“

Listi pripovedajo, da se je dopisnik „Times“ pogovarjal s **Černajevom** in vprašal ga: „Kaj mislite o vstaji v Hercegovini?“ — „Mi simpatiziramo s svojimi rodniimi brati,“ odvrnil je general, „in jim želimo iz srca dober uspeh, a zdaj ne namerjamo napasti nam neprijetno berlinsko pogodbo.“ In govoril je še marsikaj! Odgovornost o istinitosti teh besedij prepuščamo drugim.

Vest, katero so prinesli nekateri nemški listi, da namreč **Črna gora** sklicuje vojake, še nij se potrdila iz gotovih virov, vendar nemški listi tako čudno pišejo, kakor da bi Avstrija ne imela drugega storiti nego Črnogorcem napovedati vojno.

Znano je, da je **Turčija** poslala pred nekoliko časom nekaj vojnih čet v obližje Hercegovine in zdaj se poroča iz Carigrada, da so se ti vojaki poslali zaradi tega tja, da pomagajo Avstrijcem udušiti vstajo. K tej vesti pač ne moremo drugega reči kakor: Bog obvaruj takim politikom še dolgo blaženo najivnost!

V **francoske** zbornici debatiralo se je v slednjej seji o odpravi zakona o odušitvi. Sklenilo se nij nič; zakona načrt izročil se je zopet komisiji. Pri tej debati čuli so se nekateri čudni nazori n. pr.: „le prosta konkurenca more uničiti odušitvo“, in jednaki.

V **Irski** postopa se zdaj zločinsko proti vsem najemnikom, kateri so prevzeli posestva, s katerih so bili prejšnji najemniki zaradi neplačanja najemščine izpoden.

## Dopisi.

**Iz Dunaja** 15. marcija. [Izv. dop.] Denišnji „Narodni Listy“ donajaja v svojej prilogi jako zanimljiv članek pod naslovom: „Slovinci na razcesti“ (Slovenci na razpotji.) Dopisnik takoj v začetku poudarja, da to, kar piše, nijso nikake kombinacije, temveč misli in nazori poslancev slovenskih, katere po razgovorih z njimi, v njihovem soglasji objavlja občinstvu. Naglašaje, da so poslanci slovenski, katerih je izdaten broj, z denišnjo vlado nezadovoljni, da je zadnja ljudska števila dokazala za Slovence neugodne stvari, da, akoravno od Taaffeja nijso pričakovala drugega, nego nepristranost, vendar vlada niti te želje nij izpolnila in ne uvaževala niti jedne pritožbe Slovencev, zlasti glede uradništva. — Pretresa na dalje naše razmere pri uradih, afero Waserjevo, naše zahteve glede šol in uradnij ter piše: „— Deželni glavar — je pravičen mož, pa kaj zamore on, ko imajo v deželnem zboru v Ljubljani nemškutarji in centralisti večino! Večino, akoravno, razen dveh poslancev izmej veleposestnikov, nij poslala Kranjska v državni zbor nijednega ustavovernega poslanca.

Deželni zbor kranjski je sestavljen tako protinaravno, da vlada to sama lojalno priznava. Ona se ne bode mogla dalje ustavljati pravičnej in nujnej zahtevi Slovencev: razpuščenju deželnega zbora kranjskega.

Vlada, akoravno priznava opravičenost tega zahtevanja, se vendar tega brani in sicer zbog tega, ker doba kranjskega deželnega zbora v svojej sedanjej sestavi itak uže čez leto dnij poteče, ker bode tedaj le še jedno zasedanje; a ravno letos bi moral deželni zbor dovršiti volitve v deželni šolski svet; ta zopet pa voli nove okrajne nadzornike — in tako bi Slovence ostala zopet za šestlet stara krivica.

Tedaj je zares odvažno, da poslanci slovenski težé za tem, da se vlada odloči takoj sedaj.

Iz vseh slovenskih krajev prihajajo slovenskim poslancem dopisi, da naj se samostojno postavijo zraven večine in vladne stranke. Vztrajali so doslé pri tej stranki z nadčloveškim zatajevanjem samih sebe, a ne le to, oni spadajo tudi k najbolj unetim članom desnice in vsi njih glasovi so bili vedno gotovi za podpiranje vlade grofa Taaffeja. Oni nijso omahovali glasovati za velika bremena, ki so se naložila ubogemu njih ljudstvu; glasovali so za vse davke, če so tudi slednji hudo zadeli njih volilce. Vender si doslé še nijso ničesa zaslužili za svojo unetost ter vernost. Sedaj pa po pravici želé oni, ki so vselej bili lojalni nasproti vladi in večini, da bi tudi vlada in večina bila lojalna nasproti njim.

Doslé so se dali tesiti s sladkimi besedami grofa Hohenwarta, a davno uže so spoznali, da grof Hohenwart, ki je sicer jako čislán državnik, nijma ter ne more imeti dosti navdušenja in razuma za slovenske narodne potrebe ter da mandat od slovenskega ljudstva prav nič ne veže tako odličnega moža. Sedaj so se Slovenci odločili, ravnati se po svojih narodnih potrebah in koristih.

Njih zatajevanje samih sebe je pri kraji, kajti doseglo je meje, katere se ne morejo več prestopiti. Na razpotji so! Ako se pa razmerena Slovenskem nič ne spremené, se slovenski poslanci ločijo od ožje zveze z večino ter se postavijo proti vladi.

Ta svoj trdni sklep spričujejo na glas.“

## Slovinci!

Ko je dr. Janez Bleiweis vitez Trsteniški izdihnil svojo siino dušo, si je bil vsak slo-

„Res je, Jakobe Jakovljeviče,“ odgovori kmet, ali trudil sem se tudi dosta, čeravno sem sin bogatega uradnika iz Kijeva. V svojej mladosti sem pretrgel mnogo, — rečem vam odkrito, zakaj pa ne — saj vé vsa vas, in tudi gospod izpravnik (kakor pri nas okrajni glavar) vedo — bil sem bradjaga v prejšnjih letih, delal sem v rudnikih Narčinskih, potem sem pobegnil. Po mnogih nevarnostih prišel sem v to vas, hodil sem bil dve leti po bradjaskeje stezi.“

Starec se je okrepčal s čajem, Püttman ga je se ve da pazno poslušal. Tako je pripovedoval, kako je prišel pred davnim v to vas, ko je treba bilo delavcev za žetev, in ob takem času je v Sibiriji vsak dobro došel, kdo hoče delati. Najeli so ga za hlapca, prikupil se je gospodarju in po smrti njegovej priženil se je k vdovi, čeravno dosti starejšej. Sedaj pa tukaj dalje živi pod imenom umrlega prvega soproga uže mnogo let, akoravno je bil umrlí uže 60 let star.

Tako se zgodi, da po ruskej statistiki mnogo Sibirijakov doseže starost čez sto let. Ruski popi namreč kikedaj\*) pozabijo smrt kakega človeka zapisati, in tako more mladi bradjaga naprej živeti tako rekoč v imenskej koži svojega umrlega prednika. Vsa vas ne mara za to, dokler vlada ne zve; to je „ničevó“ (nij vredno, da se mara). Pa tudi marsikateri činovnik ne mara za tako malenkost, zlasti ne, kadar je uže preteklo nekaj let, predno se izve.

\*) Ta beseda je navadna po severnem Pohorju, na desnem bregu Drave.

Starec je nadalje pripovedoval, da je bil o-q sojen na več let rudarskega dela, in čez dve leti lotilo se ga je hrepenenje po svobodi. Po cele noči poslušal je ulovljene bradjage, ko je vsak popisaval bradjaske stezo, kolikor jo je poznal. Takrat je spoznaval znamenja in svarila na tej stezi, zvedel je kaj pomeni kamen, ki leži kakor slučajno pri brezi, ali obrezek pri hojki; naučil se je tudi posebnega jezika, ki ga govoré bradjage mej seboj. Potem je uskočil s starim izkušenim bradjagom vred po noči in podala sta se na pot z malim orožjem in z malo živžem. Vender jih ne manjka prijateljev po poti, zlasti ne mej Rusi. Ti imajo bradjago za nesrečnega bližnjega in mu po noči postavljajo živž na okno. Nobeden ne vpraša: od kod? če ga najde spati v senu, in kmalu zamenja obleko hudodelcev za drugo, ki se mu je podarila. Tudi Ostjaki, finski narod zelo slabega uma, ki častijo vsakega Evropejca, ne razločujejo bradjage od ruskega častnika, in vse storijo, kar veli bradjaga.

Drugi sibirski narodiči pa sovražijo bradjage, ter jih lovijo. Zlasti Bureti (po ruski Bratske) ne usmiljeno preganjajo vsakega bradjaga, in če ga zasledijo, celo z velikimi psi pravi lov načinijo.

Vender se tudi srečni bradjaga malokedaj porvrne v Evropo. Blizu meje Evrope je več in več straž in ruska vlada uže pazi, da bradjaga ostane v Sibiriji. Ruski častnik je dejal Püttmanu, da je vsa Sibirija velika ječa, in da vlada ne mara, v katerej sobici tiste ječe ostane jetnik, le da ne uskoči iz ječe.

venski rodoljub v svesti, da je Slovencev sveta dolžnost, skrbeti za vreden spomenik slavnemu rajniku, ki je skoro za štirih desetletij naš narod vodil v vročih borbah za njegov obstanek.

Prvi korak za dejansko izvršitev misli, katera je navdajala vseh narodnjakov srca, je storil poslednji občni zbor ljubljanske čitalnice s sklepom, naj se osnuje poseben odbor, kateremu bode nalog, preudarjati in določati, na kakšen način naj se potomcem ohrani spomin pokojnega dr. Janeza Bleiweisa.

Ta odbor, sestavljen iz kranjskih deželnih poslancev, ljubljanskih meščanov in zastopnikov narodnih društev ljubljanskih, se je zdaj ustanovil in soglasno sklenil, da je nepozabljivemu očetu Slovencev v Ljubljani na javnem prostoru postaviti dostojen spomenik.

Odbor pričakuje, da bode narod slovenski navdušeno pozdravljal to namero in nje izpeljavo omogočil z običajno požrtvovalnostjo. Od več se nam dozdeva vsaka beseda, ki bi še posebno priporočala rojakom plemeniti namen, katerega imamo pred očmi: Bleiweisove zasluge za naš narod same najbolj govore in — dosti glasno!

Vsak zaveden Slovenec, vsaka verna Slovenka naj pripomore po svojih močeh, pa se nam ne bode moglo očitati, da naš narod ne časti svojih veličin mož!

Darove za „Bleiweisov spomenik“ prejema odborov blagajnik gospod Luka Robič, in bode prejem novcev javno potrjeval po slovenskih novinah.

V Ljubljani dne 12. marcija 1882.

Odbor za „Bleiweisov spomenik“:

Dr. Jarnej Zupanec, c. k. notar in prvosednik kranjske notarske komore, prvomestnik. Luka Robič, c. k. višji davk. nadzornik v pokoji in deželni poslanec, blagajnik. Fran Ravnikar, načelnik kranjske deželne blagajnice in „Sokolov“ starosta, tajnik. Odborniki: Dr. And. Čebašek, kanonik. Jan. Dogan, mizarski mojster. Peter Grasselli, deželnega glavarja namestnik. Jan. Nep. Horak, podpredsednik trgovinske in obrtniške zbornice. Ivan Hribar, glavni zastopnik banke „Slavije“. Josip Jerič, župnik v pokoji. Karol Klun, državni in deželni poslanec. Matej Kreč, deželni tajnik. Jan. Murnik, trgovinske in obrtniške zbornice tajnik. Srečko Noll, kleparski mojster in „Sokolovega“ staroste namestnik. Miha Pakič, trgovinske in obrtniške zbornice svetovalec. Dr. Fran Papež, odvetnik. Fran Potočnik, c. k. stavb. svetovalec v pokoji in deželni poslanec. Srečko Stegnar, c. k. učitelj. Luka Svetec, c. k. notar in deželni poslanec. Dr. Ivan Tavčar, advokat. koncipijent.

## Domače stvari.

— (Odbor za napravo „Narodnega doma“ v Ljubljani) sklenil je v svojej včerajšnji seji jednoglasno, da prevzame i „Narodni dom“ v Rudolfovem v oskrbovanje in na svoj račun. Ta sklep naj potolaži dotičnike po Dolenjskem. V tej seji se je gosp. dr. Valentinu Zarniku za uspešno zastopanje društvenih interesov v mestnem zastopu ljubljanskem izrekla protokolarično najtoplejša zahvala. Ob enem sklenilo se je, da se letošnji redni občni zbor skliče belo nedeljo dne 16. aprila.

— (Društvo „Slovanska čitalnica v Gradci“) ima prvo svoje občno zborovanje v soboto 18. t. m. ob 8. uri zvečer v Schwechater — Bierhalle, Sackstrasse št. 27. Ta zbor, pri katerem se bodo tudi novi članovi sprejemali, bode imel naslednji dnevni red: 1. Poročilo tajnikovo; 2. Čitanje pravil; 3. Poročilo blagajnikovo; 4. Volitev predsednika in odbora; 5. Razgovor o pravilih. K temu zborovanju vabi vse članove in druge v Gradci bivajoče Slovane, ki žele društvu pristopiti, osnovalni odbor.

— (Požar.) V dan 10. t. m. ob štirih popoldne pogorelo je v Sinovici v Sodraškeji občini 9 hišnih števil. Škode je blizu 10.000 gld. Beda je nepopisna, ker vsi pogorelci niso bili zavarovani in jeden niti zavarovalnine plačal nij.

Izdatelj in odgovorni urednik Makso Armič.

## Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Dunaj 17. marca. V včerajšnji seji šolskega odseka referiral je profesor Kvičala o peticijah gledé slovenskih srednjih šol in učiteljskih in je stavil znane predloge. Po triurnej debati se je sklenilo, naj se najprej tiska referat in do tedaj se odloži sklep. Conrad priznal je znaten napredek slovenske književnosti in priznal možnost, slovenščino kot učni jezik upeljati na srednjih šolah, vendar polagoma. Denes razgovarjajo se slovenski poslanci zopet s profesorjem Kvičalo. V odseku se ta predlog gotovo še pred Veliko nočjo reši in se vzprejmejo vsi predlogi profesorja Kvičale. Depretis odložil je mandat državnega poslanca. Grof Taaffe in trgovinski minister Pino vzprejela sta prav prijazno deputacijo kranjske obrtne zbornice in interesentov kamniškega okraja, katera je prišla o zadevi gradnje dolenske in Ljubljana-Kamniške železnice. Pričela se je glavna debata o volilnej reformi.

Belgrad 17. marca. Svoje mandate odložilo je 51 radikalcev. Vlada razpiše nove volitve. Skupščina se je odložila do dopolnitve.

Tunis 17. marca. Grofa Sancyja in kancelarja francoskega konzulata domov se vračajoča napala sta pretečeno noč dva Italijana. Napastnika so zaprli, ja postavili pred italijanski konzulat in pričela se je preiskava.

## Tajci:

16. marca.

Pri Slonu: Holzer z Dunaja. — Stampfl iz Kočevja. — Pichler iz Grada. Pri Malič: Bruckner z Dunaja. — Tomič iz Kočevja. — Singer z Dunaja. Pri avstrijskem cesarji: Brečlenik iz Ljubljane. — Javornik z Vrhnike.

## Dunajska borza

dné 17. marcija.

|                                                       |     |      |        |     |
|-------------------------------------------------------|-----|------|--------|-----|
| Enotni državni dolg v bankovcih . . . . .             | 74  | gld. | 75     | kr. |
| Enotni državni dolg v srebru . . . . .                | 75  | "    | 65     | "   |
| Zlata renta . . . . .                                 | 93  | "    | 40     | "   |
| 1860 državno posojilo . . . . .                       | 128 | "    | 75     | "   |
| Akcije narodne banke . . . . .                        | 819 | "    | —      | "   |
| Kreditne akcije . . . . .                             | 309 | "    | —      | "   |
| London . . . . .                                      | 120 | "    | 55     | "   |
| Srebro . . . . .                                      | —   | "    | —      | "   |
| Napol. . . . .                                        | 9   | "    | 53 1/2 | "   |
| C. kr. cekini . . . . .                               | 5   | "    | 67     | "   |
| Državne marke . . . . .                               | 58  | "    | 85     | "   |
| 4% državne srečke iz l. 1854 . . . . .                | 118 | "    | 75     | "   |
| Državne srečke iz l. 1864 . . . . .                   | 169 | "    | —      | "   |
| 4% avstr. zlata renta, davka prosta . . . . .         | 93  | "    | 40     | "   |
| Ogrska zlata renta 6% . . . . .                       | 118 | "    | 50     | "   |
| " " 4% . . . . .                                      | 86  | "    | 85     | "   |
| " " papirna renta 5% . . . . .                        | 86  | "    | 50     | "   |
| 5% štajerske zemljišč. odvez. oblig. . . . .          | 104 | "    | —      | "   |
| Dunava reg. srečke 5% . . . . .                       | 112 | "    | 50     | "   |
| Zemlj. obč. avstr. 4 1/2% zlati zast. listi . . . . . | 119 | "    | —      | "   |
| Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice . . . . .  | 98  | "    | 25     | "   |
| Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice . . . . .   | 105 | "    | —      | "   |
| Kreditne srečke . . . . .                             | 100 | gld. | 175    | "   |
| Rudolfove srečke . . . . .                            | 10  | "    | 21     | "   |
| Akcije anglo-avstr. banke . . . . .                   | 120 | "    | 123    | "   |
| Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v. . . . .           | 207 | "    | —      | "   |

## Zahvala.

Za obilo izkazano sočutje ob smrti in pogrebu preljubljene mi soproge gospe

## Barbare Medved

izrekam vsem udeležencem lepo hvalo. Presrčno pa se zahvaljujem čč. darilecem zalih vencev in gg. pevcem za prelepo žal-petje!

V Kamniku, dné 15. marca 1882.

(166)

Alojzij Medved.

## Zahvala.

Presrčno zahvalo izrekamo prečastitej gospodi in p. n. občinstvu za blagodušno sočutje in mnogobrojno udeležbo o smrti in pogrebu našega preljubega in nepozabljivega očeta, oziroma soproga, starega očeta itd., gospoda

## Frana Arkota,

posebno pa se lepo zahvaljujemo dariteljem prekrasnih vencev, kakor tudi slavnej požarneji straži in gg. pevcem za umrlemu izkazano zadnjo čast.

Dolenji Logatec, dné 15. marca 1882.

(167)

Žalujoča ostala rodbina.

## EPILEPSIJO

(božjast) ozdravi indijski zeliški sok, ki se kot posebnost, da kot jedino sredstvo z najboljšim vspehom rabi zoper božjast. (218—25)

Božjastni se hitro in srečno ozdravi, ako štirikrat ali petkrat na dan tega soka po 15 kapljic na sladkorji zavžije. Celo najstarejša in najzlobnejša bolezen se ublaži in naposled popolnem odpravi.

Dobiva se flacon po 20 kr. v skoraj vseh lekarnah Avstro-Ogerske, a v Ljubljani ima ta sok lekarnar g. Julij pl. Trnkoczy, v Jičinu pa prirejevalelj Rudolf Stahl, emer. lekarnar.

S pošto se menj kot 2 flacona ne pošilja.

Dr. Pattisonova

## vata proti protinu

takoj zmanjša in hitro ozdravi (64—3)

## protin in revmatizem

vsake vrste, kakor: obrazne, prsne, vratne in zobne bolečine, protin v glavi, rokah ali v kolenih, trganje po udih, bolečine v hrbtu ali na ledji.

V zavitkih po 70 kr. in polzavutkih po 40 kr. se dobi pri Trnkoczyji, lekarna „pri samorogu“ v Ljubljani.

## L. EHRWERTH,

zobni zdravnik, v Gosposkih ulicah št. 1, ordinira v vseh

## zobnih boleznih

in postavlja zdaj

## umetalne zobe in zobovje

dobro in brez bolečin. (77—12)

Zatekel sem se k Vašej zdravstveni sladnej čokoladi št. 1 in uže po tridnevnem vporabljenji dobil sem v veliko svoje in svojih sorodnikov začudenje zopet zdravje.

(Te besede govoril je ozdravljeni.)

## Vsem bolnikom,

kateri bolehaajo na želodci in na plučih, na pomanjkanji krvi, prehlajenji, kašlji, hripavosti, na bledici in hemoroidih, se lahko pomaga.

C. kr. dvornemu za'ložniku IVANU HOFFU, kr. komisijskemu svetniku, posesniku c. kr. zlatega križca s krono, vitezu visokih redov, izumitelju in jedinemu izdelovaltelju Ivan Hoffovega sladnega izlečka, dvorni založnik skoro vseh knezov Evrope, na Dunaji, fabrika: Grabenhof, Bräunerstrasse 2, pisarna in fabr. zaloga: Graben, Bräunerstrasse 8.

## Nj. Veličanstvo

kralj danski je po svojem adjutantu naznanil fabrikantu Ivanu Hoffu, da zelo visoko ceni njegov sladni izleček. „Jaz sem“, tako se glasi kraljeva izjava, „z veseljem opazil pri sebi in pri mnogih članih svoje hiše zdravstveno moč Hoffovega sladnega izlečka.“

## Zahvala.

Vaše blagorodje!

Ne morem si kaj, da Vam z odkrito in najtoplejšo zahvalo javim, da sem po trikratnej, v kratkem času se ponavljajočej vnetel prsne mreže, davici, bljevanji krvi in materije, kratko v stanu popolne onemoglosti, ko so uže vsi mislili, da sem izgubljen, zatekel sem se po nasvetu svojega svaka k Vašej sladnej čokoladi in uže po tridnevnem vporabljenji zadobil sem v svoji in svojih sorodnikov začudenje popolno zdravje. To istinito čudovito zdravje dobil sem, kakor omenjeno, po vporabljanji sladne čokolade in sicer štev. 1.

Prosim Vas, čestiti gospod, da vzprejmete te vrstice kot malo znamenje moje hvaležnosti za rešitev mojega življenja in da jih v korist vseh bolehujočih kot priporočilo Hoffovih preparatov. Konečno naj Vam bodi še naznanjeno, da lahko svoje hitro ozdravjenje, osobito, ker vsak tako hitro uspeh občuduje, kot resnično potrdim pred Bogom in pred ljudmi. Pozdravljam Vas prav prijazno in se Vam z vso spoštljivostjo priporočam hvalo Vam dolžna

Ana Pestl, tkavčeva žena.

V Ameisu (Dol. Avstr.), 3. decembra 1879.

Glavna zaloga: (50—7)

Pet. Lassnik v Ljubljani.